

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Rapport

Tap og mislighold i banker

Per 31.12.2022

Innhold

1. HOVEDINNTRYKK	3
2. BRUTTO UTLÅN	5
3. TAPSAVSETNINGER	7
4. MISLIGHOLDTE UTLÅN	9
5. TAPSAVSETNINGER PÅ MISLIGHOLDTE UTLÅN.....	11
6. BETALINGSLETTELSER	12
7. RESULTATFØRTE UTLÅNSTAP.....	14
VEDLEGG	16

1. Hovedinntrykk

Per 31. desember 2022 var andelen utlån med vesentlig økt kredittrisiko (dvs. utlån i trinn 2 og 3 iht. IFRS 9, se omtale i boks nedenfor) noe høyere enn ett år tidligere for bankene samlet. Andelen har økt i både personmarkedet og bedriftsmarkedet, hovedsakelig grunnet en økning i andelen utlån i trinn 2, særlig i fjerde kvartal 2022.

Andre indikatorer for kredittkvalitet i norske banker er forbedret det siste året, til tross for renteoppgangen:

- Tapsavsetninger som andel av utlånsvolumet var marginalt lavere ved utgangen av 2022 enn ett år før. Utviklingen må ses i sammenheng med at gruppen av store banker har gjort betydelige tilbakeføringer av tapsavsetninger på utlån til bedriftskunder, særlig i olje- og offshorerelaterte næringer.
- Andelen av utlånsvolumet som er misligholdt var uendret på 1,4 prosent i fjerde kvartal, men er noe redusert det siste året. Nedgangen skyldes i hovedsak porteføljesalg i forbrukslånsbanker samt lavere mislighold i gruppen av store banker.
- Omfanget av betalingslettelser har samlet sett gått ned det siste året.
- De resultatførte utlånstapene utgjorde 0,05 prosent av utlånsvolumet i 2022, som er marginalt lavere enn året før.

Definisjoner

Brutto utlån

Balanseførte utlån til kunder før tapsavsetninger, som inngår i regnskapslinjen "Utlån til og fordringer på kunder" i foretakenes balanseoppstilling. Utlån overført til deleide OMF-foretak er ikke inkludert siden bankene ikke rapporterer tap og mislighold på disse.

Utlån med vesentlig økt kredittrisiko

Brutto utlån til kunder klassifisert i trinn 2 og 3 etter IFRS 9. Utlån med vesentlig økt kredittrisiko som ikke er kredittforringet skal plasseres i trinn 2, mens trinn 3 skal benyttes når kredittrisikoen har økt så mye at lånet anses kredittforringet.¹

Tapsavsetninger

Tapsavsetninger på utlån til kunder, som inngår i og reduserer regnskapslinjen "Utlån til og fordringer på kunder" i foretakenes balanseoppstilling. Rapporten analyserer tapsavsetninger i prosent av brutto utlån i respektive IFRS 9-trinn og samlet for alle trinn.

Misligholdte utlån

Ifølge artikkel 178 i kapitalkravsregelverket (CRR2) skal et utlån regnes som misligholdt dersom et betalingskrav har forfalt med mer enn 90 dager og beløpet ikke er uvesentlig (betalingsmislighold), eller dersom det er lite sannsynlig at motparten vil være i stand til å innfri forpliktelsene sine (andre misligholdte utlån)². Forordningen er gjort gjeldende i Norge gjennom § 2 i forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV (CRR/CRD IV-forskriften). Den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA) har publisert retningslinjer (GL-2016-07) for hvordan bankene skal identifisere mislighold, som norske banker og kredittforetak er forventet å etterleve. I rundskriv 4/2020 *Identifisering av misleghaldne engasjement* viser Finanstilsynet til EBAs retningslinjer.

Resultatførte utlånstap

De resultatførte utlånstapene består av konstaterte tap fratrukket inngang på tidligere konstaterte tap og endring i tapsavsetninger fra forrige periode. Rapporten analyserer resultatførte tap på utlån, ubenyttede kreditter og garantier som andel av brutto utlån til kunder. Tap på rentebærende verdipapirer er ikke inkludert i indikatoren. Rapporten baserer seg hovedsakelig på tall fra ORBOF³, der resultatførte tap ikke rapporteres sektorfordelt.

¹ Se vedlegg 1 for nærmere beskrivelse av klassifisering av utlån etter IFRS 9.

² Jf. kriteriene angitt av CRR art 178(3). Kriteriene er ytterligere presisert i EBAs Guideline on the application of the definition of default under Article 178 of Regulation (EU) No 575/2013 ([EBA/GL/2016/07](#)).

³ Se vedlegg 2 for nærmere beskrivelse av datagrunnlaget.

2. Brutto utlån

2.1 Betydelig økt utlånsvekst i bedriftsmarkedet, redusert vekst i personmarkedet

- Bankenes⁴ utlån i personmarkedet⁵ var 4,4 prosent høyere ved utgangen av 2022 enn ett år før, se tabell 1. Årsveksten har det siste året blitt redusert. Gruppene⁶ av store og mindre banker har hatt en reduksjon i tolv månedersveksten det siste året, mens den har økt i gruppen av mellomstore banker, til tross for en nedgang i omfanget av forbrukslån.
- Veksten i bankenes utlån til bedriftskunder avtok betydelig etter pandemiutbruddet, men har det siste året økt markant, se tabell 2. Tolv månedersveksten i bedriftsmarkedet har siden utgangen av 2021 økt mest for gruppen av store banker, men økte også for de øvrige to bankgruppene.

Tabell 1 Utlånsvolum og utlånsvekst. Personmarkedet

		31.12.2021	31.03.2022	30.06.2022	30.09.2022	31.12.2022
Store banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	1458	1455	1476	1487	1502
	Kvartalsvekst (prosent)	0,3	-0,2	1,4	0,7	1,0
	Tolv månedersvekst (prosent)	4,6	3,7	2,8	2,3	3,0
Mellomstore banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	726	735	754	767	774
	Kvartalsvekst (prosent)	1,2	1,2	2,6	1,8	0,9
	Tolv månedersvekst (prosent)	5,8	6,5	6,7	6,9	6,6
Mindre banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	169	171	176	179	181
	Kvartalsvekst (prosent)	2,8	1,0	2,8	1,8	1,0
	Tolv månedersvekst (prosent)	8,1	8,3	7,9	8,7	6,8
Alle banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	2353	2361	2406	2433	2457
	Kvartalsvekst (prosent)	0,7	0,3	1,9	1,1	1,0
	Tolv månedersvekst (prosent)	5,2	4,9	4,4	4,1	4,4

Kilde: Finanstilsynet

Tabell 2 Utlånsvolum og utlånsvekst. Bedriftsmarkedet

		31.12.2021	31.03.2022	30.06.2022	30.09.2022	31.12.2022
Store banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	969	988	1037	1070	1078
	Kvartalsvekst (prosent)	2,2	2,0	5,0	3,2	0,7
	Tolv månedersvekst (prosent)	2,8	5,3	9,4	12,9	11,3
Mellomstore banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	255	259	266	269	278
	Kvartalsvekst (prosent)	1,8	1,5	2,8	1,0	3,5
	Tolv månedersvekst (prosent)	5,3	5,6	6,7	7,3	9,1
Mindre banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	59	60	63	65	67
	Kvartalsvekst (prosent)	3,3	2,4	4,9	2,8	2,8
	Tolv månedersvekst (prosent)	10,0	11,4	13,3	14,0	13,5
Alle banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	1282	1306	1366	1404	1423
	Kvartalsvekst (prosent)	2,2	1,9	4,5	2,8	1,4
	Tolv månedersvekst (prosent)	3,6	5,7	9,0	11,8	11,0

Kilde: Finanstilsynet

⁴ Inkludert heleide kreditt- og finansieringsforetak, se vedlegg 2 for nærmere detaljer.

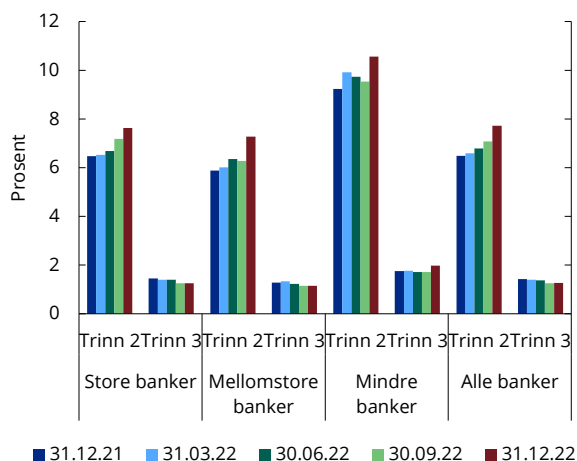
⁵ Tall for personmarkedet og bedriftsmarkedet i denne rapporten inkluderer utlån i utlandet.

⁶ Store banker: DNB Bank og de 6 store regionsparebankene (Sparebank 1 Nord-Norge, Sparebank 1 SMN, Sparebank 1 SR-Bank, Sparebank 1 Østlandet, Sparebanken Sør og Sparebanken Vest). Mellomstore: Øvrige norske banker med en forvaltningskapital større enn 10 mrd. kroner. Mindre: Norske banker med forvaltningskapital mindre enn 10 mrd. kroner.

2.2 Økning i utlån med vesentlig økt kredittrisiko

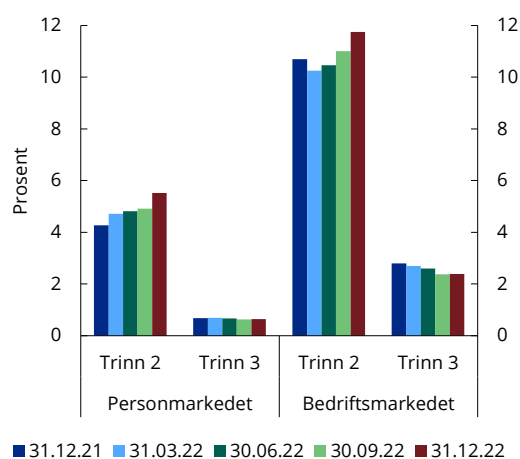
- Andelen utlån med vesentlig økt kredittrisiko (dvs. utlån i trinn 2 og 3 samlet) var 9,0 prosent for bankene samlet ved utgangen av 2022, opp fra 7,9 prosent ett år tidligere. Utviklingen skyldes hovedsakelig en økning i andelen utlån i trinn 2, dvs. utlån med vesentlig økt kredittrisiko som ikke er kredittforringet, se figur 1. Mye av økningen i andelen utlån i trinn 2 skjedde i fjerde kvartal 2022. Andelen økte i samtlige bankgrupper dette kvartalet.
- Andelen utlån i trinn 3, dvs. kredittforringede utlån, har det siste året blitt marginalt redusert for bankene samlet. I gruppen av store banker skyldes nedgangen blant annet konstatering av tap og at enkelte kundeengasjementer har migrert til lavere trinn. I gruppen av mellomstore og mindre banker har salg av misligholdte utlånsporteføljer bidratt til en lavere andel utlån i trinn 3.
- Andelen utlån med vesentlig økt kredittrisiko i personmarkedet har det siste året økt for bankene samlet, se figur 2, til tross for omfattende salg av misligholdte utlånsporteføljer i forbrukslånsbanker⁷. Andelen har også økt i bedriftsmarkedet i samme periode, hovedsakelig grunnet en økning av andelen bedriftsutlån i trinn 2 de siste tre kvartalene.

**Figur 1 Andel utlån med vesentlig økt kredittrisiko.
Fordelt på bankgrupper**

Kilde: Finanstilsynet

**Figur 2 Andel utlån med vesentlig økt kredittrisiko.
Fordelt på kundegrupper**

Kilde: Finanstilsynet

⁷ For mer om salg av misligholdte forbrukslån, se Finanstilsynets [resultatrapport for finansforetak 2022](#).

3. Tapsavsetninger

Bankenes tapsavsetninger skal være forventningsrette og bygge på scenarioer som reflekterer beste anslag på den framtidige makroøkonomiske utviklingen basert på eksternt tilgjengelig informasjon. Norsk økonomi var ved utgangen av 2022 fortsatt preget av høy aktivitet, og prognoser fra både Finansdepartementet, Norges Bank og Statistisk sentralbyrå viste en moderat avdemping i aktiviteten. Samtidig var og er det betydelig usikkerhet om den videre økonomiske utviklingen, noe som gjør det utfordrende å anslå forventet tap.

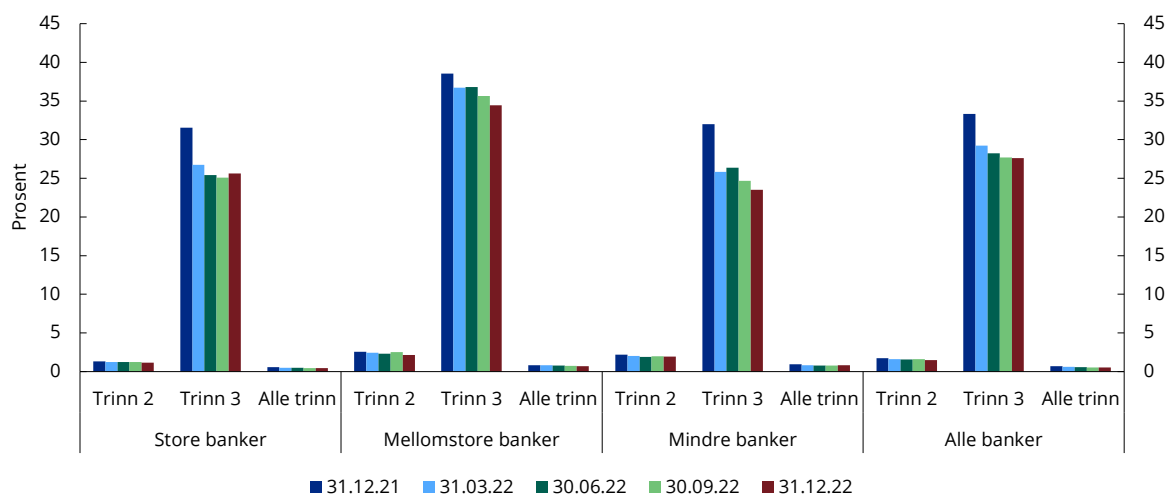
3.1 Marginal nedgang i bankenes samlede avsetningsgrad

- Bankenes samlede tapsavsetninger som andel av utlånsvolumet (avsetningsgrad) var 0,6 prosent ved utgangen av fjerde kvartal 2022, uendret fra kvartalet før, se figur 3. Nivået var 0,1 prosentpoeng lavere enn ett år før. Nedgangen skyldes i stor grad tilbakeføringer av tidligere tapsavsetninger og konstatering av tap i gruppen av store banker. Avsetningsgraden er også redusert i gruppene av mindre og mellomstore banker, hovedsakelig grunnet salg av porteføljer med misligholdte lån.

3.2 Redusert avsetningsgrad både i trinn 2 og 3

- Avsetningsgraden for utlån i trinn 3 var 28 prosent ved utgangen av 2022, ned fra 33 prosent ett år før. Bankene forventer dermed noe lavere tap på kredittforringede utlån. Nedgangen skyldes hovedsakelig lavere tapsavsetninger i gruppen av store banker som følge av tilbakeføringer av tidligere tapsavsetninger på utlån til bedrifter, og spesielt for utlån til næringene olje, gass og offshore. Porteføljesalg, særlig i enkelte av de mellomstore bankene bidro også til nedgangen i samlet avsetningsgrad i trinn 3 det siste året.
- I trinn 2 har avsetningsgraden gått svakt ned det siste året, til 1,5 prosent av utlånsvolumet ved utgangen av 2022.
- Trinn 1 består av utlån hvor kredittrisikoen ikke anses økt, og har svært lav avsetningsgrad. Det siste året har tapsavsetningene på utlån i trinn 1 vært stabilt på 0,1 prosent av utlånsvolumet.

Figur 3 Avsetningsgrad for utlån i IFRS 9-trinn⁸. Fordelt på bankgrupper

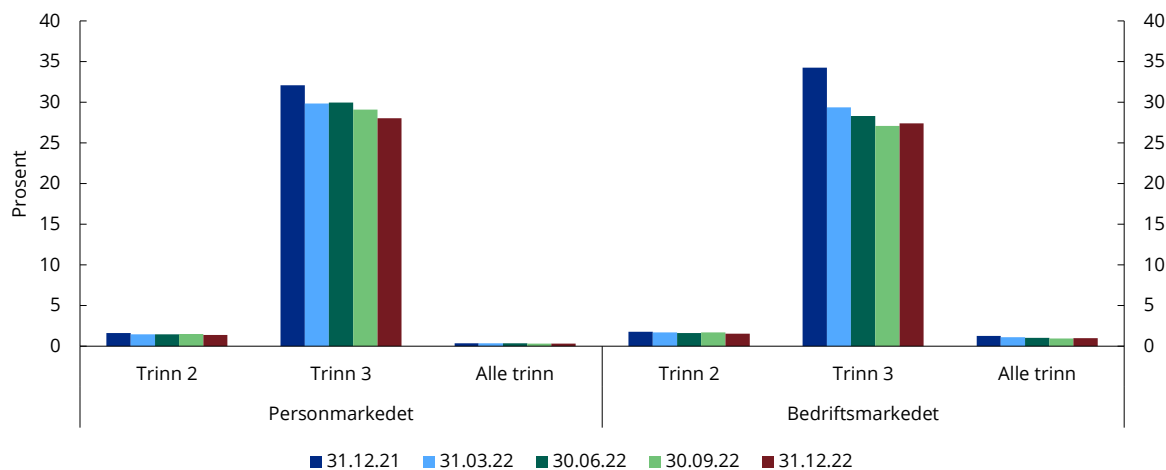

Kilde: Finanstilsynet

3.3 Lavere avsetningsgrad både i personmarkedet og bedriftsmarkedet

- Avsetningsgraden på bankenes samlede utlån (alle trinn) til personkunder var 0,3 prosent per 31. desember 2022, marginalt lavere enn ett år tidligere, se figur 4. Nedgangen skyldes hovedsakelig reduserte avsetninger i trinn 3 i gruppen av mellomstore banker, som følge av salg av misligholdte utlånsporteføljer.
- For bankenes utlån til bedrifter ble avsetningsgraden redusert fra 1,3 prosent til 1,0 prosent siste år. Store deler av nedgangen var reduserte trinn 3-avsetninger i gruppen av store banker, jf. avsnitt 3.2.

Figur 4 Avsetningsgrad for utlån i IFRS 9-trinn. Fordelt på kundegrupper

Kilde: Finanstilsynet

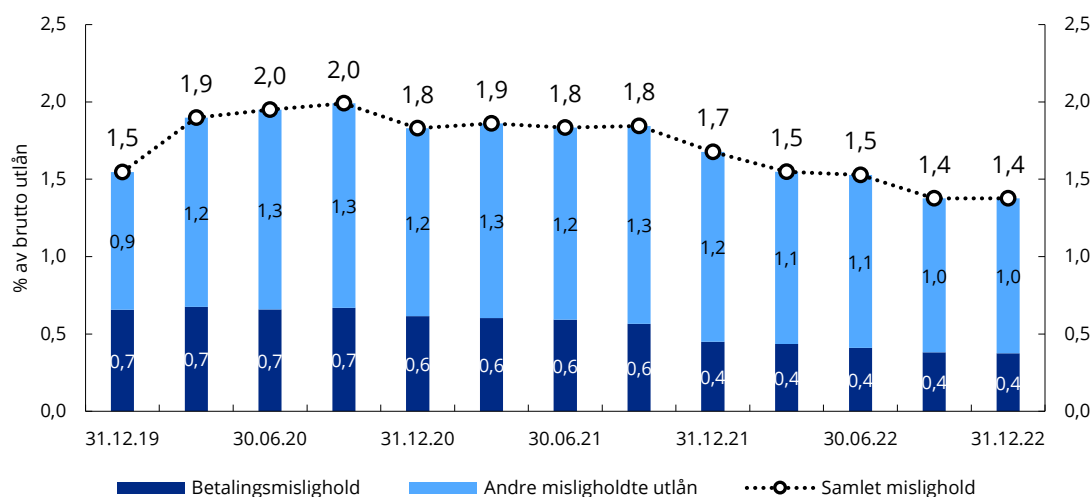
⁸ Kun utlån som vurderes i IFRS 9-trinn, det vil si utlån vurdert til amortisert kost og utlån vurdert til virkelig verdi over utvidet resultat, er inkludert i figuren. Utlån vurdert til virkelig verdi over ordinært resultat er ikke inkludert. Slike utlån utgjør kun en liten andel (om lag 3 prosent) av bankenes samlede utlån. Avsetningsgraden i trinn 1 er svært lav i samtlige bankgrupper, og vises derfor ikke i figuren. Videre betyr avsetningsgrad for "Alle trinn" at tapsavsetninger i IFRS 9-trinn 1 til 3 ses i forhold til summen av utlånsvolumet i alle tre trinn. Ovennevnte gjelder også for figur 4.

4. Misligholdte utlån

4.1 Nedgangen i misligholdsandel stoppet opp i fjerde kvartal

- Misligholdsandelen (misligholdte utlån i prosent av brutto utlån) var stabil i fjerde kvartal, men har sunket det siste året for bankene samlet, til 1,4 prosent ved utgangen av 2022, se figur 5. Utviklingen siste år skyldes hovedsakelig en markant nedgang i volumet av både betalingsmislighold (krav forfalt med mer enn 90 dager) og andre misligholdte utlån (lån hvor det er lite sannsynlig at låntaker vil være i stand til å innfri sine forpliktelser) i gruppen av store banker. Redusert betalingsmislighold som følge av porteføljesalg bidro også til nedgangen i misligholdsandelen for bankene samlet.
- Misligholdsandelen har de siste kvartalene vært på et lavere nivå enn før pandemien.
- Per 31. desember 2022 utgjorde andre misligholdte utlån 73 prosent av samlet misligholdt volum, som er marginalt lavere enn ett år tidligere.

Figur 5 Misligholdte utlån, fordelt på betalingsmislighold og andre misligholdte utlån

Kilde: Finanstilsynet

4.2 Lavere misligholdsandel både i personmarkedet og bedriftsmarkedet

- For bankenes utlån til personkunder har misligholdsandelen⁹ sunket marginalt det siste året, til 0,6 prosent ved utgangen av 2022, se tabell 3. Porteføljesalg i forbrukslånsbanker var hovedårsaken til nedgangen. I gruppen av mindre banker økte misligholdsandelen i personmarkedet i fjerde kvartal, hovedsakelig som følge av økt betalingsmislighold i et fåtall forbrukslånsbanker.
- Misligholdsandelen er høyere for utlån til bedrifter enn for personkunder. Per 31. desember 2022 var misligholdsandelen 2,7 prosent i bedriftsmarkedet, ned fra 3,6 prosent ett år før. Store deler av reduksjonen var knyttet til gruppen av store banker, som hadde en markant reduksjon i både betalingsmislighold og andre misligholdte utlån i bedriftsmarkedet det siste året.

⁹ Summen av betalingsmislighold og andre misligholdte utlån som andel av brutto utlån.

Tabell 3 Misligholdsandel¹⁰, fordelt på kunde- og bankgrupper

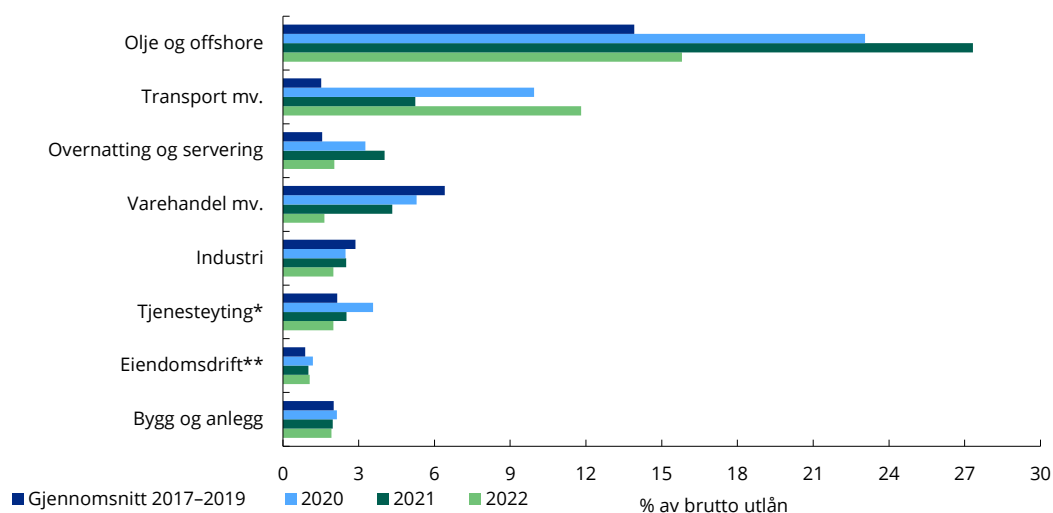
	31.12.2021	31.03.2022	30.06.2022	30.09.2022	31.12.2022
Personmarkedet					
Store banker	0,36	0,36	0,36	0,34	0,34
Mellomstore banker	1,17	1,17	1,08	1,00	0,99
Mindre banker	1,38	1,41	1,44	1,45	1,72
Alle banker	0,69	0,69	0,66	0,63	0,65
Bedriftsmarkedet					
Store banker	3,88	3,36	3,31	2,93	2,85
Mellomstore banker	2,44	2,48	2,32	2,14	2,25
Mindre banker	3,06	2,85	2,67	2,54	2,85
Alle banker	3,56	3,16	3,09	2,76	2,73

Kilde: Finanstilsynet

4.3 Misligholdsandelen gikk ned i flere næringer

- Misligholdsandelen for bankenes utlån til olje- og offshorerelaterte næringer har sunket gradvis gjennom 2022, til i underkant av 16 prosent ved utgangen av året, se figur 6. Misligholdsandelen i disse næringene har gått betydelig ned sammenliknet med utgangen av 2021, og var også lavere enn ved utgangen av 2020.
- Næringen overnatting og servering har hatt en positiv utvikling etter opphevelsen av koronarestriksjonene, og misligholdsandelen for bankenes utlån til denne næringen sank markert siste år. Utlån til flere andre næringer, herunder varehandel, industri og tjenesteyting, viste også tegn til bedret kredittkvalitet i 2022.
- Misligholdsandelen for bankenes utlån til transportnæringen økte betydelig i 2022. Dette kan ha sammenheng med at næringen har blitt negativt påvirket av de høye prisene på strøm og drivstoff.

Figur 6 Misligholdte utlån i utvalgte enkelt næringer

Kilde: Finanstilsynet

*Faglig, finansiell og forretningsmessig tjenesteyting. ** Omsetning og drift av fast eiendom

Utlån til de utvalgte enkelt næringer utgjør 85 prosent av bankenes utlån til bedrifter.

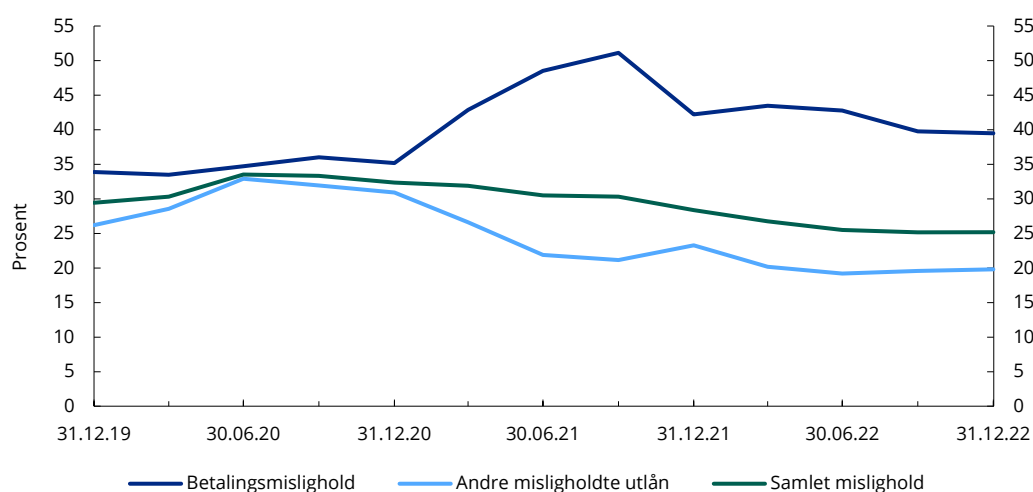
¹⁰ Samlet for betalingsmislighold og andre misligholdte utlån.

5. Tapsavsetninger på misligholdte utlån

5.1 Bankene forventer lavere tap på misligholdte utlån

- Per 31. desember 2022 forventet bankene lavere tap på både utlån som er forfalt med mer enn 90 dager (betalingsmislighold) og andre misligholdte utlån sammenliknet med ett år tidligere, se figur 7. Nedgangen i avsetningsgrad må ses i sammenheng med det reduserte misligholdet i gruppen av store banker samt porteføljesalg i forbrukslånsbanker.
- Avsetningsgraden på samlet misligholdt utlånsvolum har sunket noe det siste året, til 25,2 prosent ved utgangen av 2022.

Figur 7 Avsetningsgrad på misligholdte utlån

Kilde: Finanstilsynet

5.2 Stabil avsetningsgrad for misligholdte utlån i personmarkedet, nedgang i bedriftsmarkedet

- Avsetningsgraden for bankenes misligholdte utlån til personkunder avtok til 26,8 prosent ved utgangen av 2022, se tabell 4. Avsetningsgraden er vesentlig høyere i gruppene av mellomstore og mindre banker enn i gruppen av store banker. Dette kommer av at forbrukslånsbankene ligger i de førstnevnte gruppene, og disse bankene forventer større tap på sine misligholdte utlånsporteføljer enn tradisjonelle banker.
- Samlet sett har bankene, og særlig gruppen av store banker, redusert avsetningsgraden for sine misligholdte utlån til bedriftskunder i løpet av det siste året.

Tabell 4 Avsetningsgrad på misligholdte utlån¹¹, fordelt på kunde- og bankgrupper

	31.12.2021	31.03.2022	30.06.2022	30.09.2022	31.12.2022
Personmarkedet					
Store banker	11,1	9,0	9,5	9,5	9,6
Mellomstore banker	43,5	42,2	44,9	42,1	41,2
Mindre banker	26,6	28,9	24,9	22,8	20,1
Alle banker	30,4	29,4	30,0	28,1	26,8
Bedriftsmarkedet					
Store banker	29,1	27,0	24,8	24,4	25,4
Mellomstore banker	21,4	20,9	21,6	21,1	19,2
Mindre banker	25,3	24,6	26,7	26,4	26,9
Alle banker	27,9	26,0	24,4	24,0	24,5

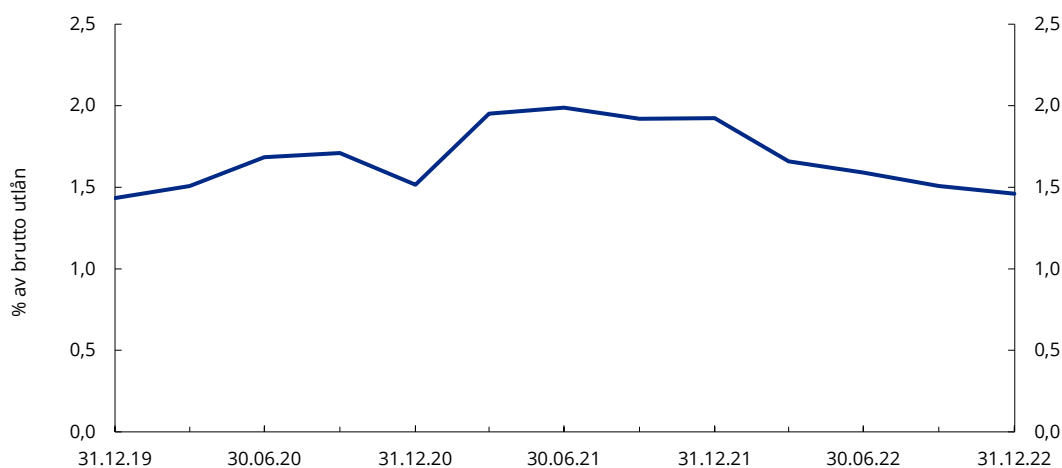
Kilde: Finanstilsynet

6. Betalingslettelser

6.1 Inflasjon og økt rente har så langt ikke medført en økning i betalingslettelser

- For bankene samlet har andelen utlån merket med betalingslettelser¹² blitt redusert det siste året, og særlig i første kvartal 2022, se figur 8. Nedgangen i første kvartal var hovedsakelig relatert til gruppen av store banker.
- Bankene innvilget omfattende rente- og avdragsutsettelse til lånekunder etter utbruddet av koronapandemien, men majoriteten av utsettelsene som ble gitt i forbindelse med covid-19 ble ikke merket som betalingslettelser, jf. boks nedenfor. Økningen i reelle lettelse var derfor høyere enn det som vises i figuren under, der kun utlån *merket* med lettelse vises.

Figur 8 Utlån med betalingslettelser

Kilde: Finanstilsynet

¹¹ Samlet for betalingsmislighold og andre misligholdte utlån

¹² Utlån med betalingslettelser (med og uten tapsavsetninger) i prosent av brutto utlån

Identifisering av mislighold og lettelser i lys av covid-19

I en rekke land ble det i tilknytning til covid-19 innført generelle ordninger for avdragsfrihet i form av såkalte moratorier. I Norge ble det ikke innført slike moratorier, men bankene innvilget omfattende rente- og avdragsutsettelse til lånekunder. Hovedregelen er at endringer i avbetalingsplanen for å avhjelpe finansielle problemer hos skyldneren skal anses som betalingslettelser. I mars 2020 uttalte EBA¹³ at endringer av betalingsplanen, inkludert utsettelse av renter og avdrag, for kredittverdige kunder som er rammet av en kortvarig likviditetsmangel som følge av koronapandemien, ikke nødvendigvis må føre til klassifisering som mislighold eller lettelser. Finanstilsynets kartlegging av utlånsporteføljen til et utvalg av de større bankene tydet på at de fleste rente- og avdragsutsettelse gitt i forbindelse med covid-19, ikke ble registrert som betalingslettelse, slik at den faktiske økningen i engasjementer med betalingslettelser under koronapandemien kan ha vært større enn figur 8 antyder.

6.2 Marginal økning i betalingslettelser i personmarkedet, nedgang i

bedriftsmarkedet

- Andelen utlån merket med betalingslettelser i personmarkedet har så langt vært lite påvirket av kraftig økt rente, og nivået har det siste året ligget stabilt i nærheten av 0,5 prosent av utlånsvolumet, se tabell 5. I fjerde kvartal 2022 økte nivået marginalt i alle bankgrupper.
- I bedriftsmarkedet gikk andelen utlån med betalingslettelser betydelig ned i første kvartal 2022, hovedsakelig grunnet en vesentlig nedgang i gruppen av store banker. Nedgangen fortsatte de neste tre kvartalene, også dette drevet av nedgang i gruppen av store banker. Samlet for bankene var 3,1 prosent av utlån til bedrifter registrert med betalingslettelser ved utgangen av 2022, ned 1,5 prosentpoeng siste år.

Tabell 5 Andel utlån med betalingslettelser, fordelt på kunde- og bankgrupper

	31.12.2021	31.03.2022	30.06.2022	30.09.2022	31.12.2022
Personmarkedet					
Store banker	0,35	0,37	0,38	0,41	0,43
Mellomstore banker	0,77	0,79	0,70	0,65	0,73
Mindre banker	0,78	0,81	0,71	0,69	0,74
Alle banker	0,51	0,53	0,51	0,51	0,55
Bedriftsmarkedet					
Store banker	5,46	4,41	4,16	3,69	3,42
Mellomstore banker	1,91	1,75	1,75	1,82	1,94
Mindre banker	2,70	2,57	2,37	2,49	2,50
Alle banker	4,63	3,80	3,61	3,28	3,09

Kilde: Finanstilsynet

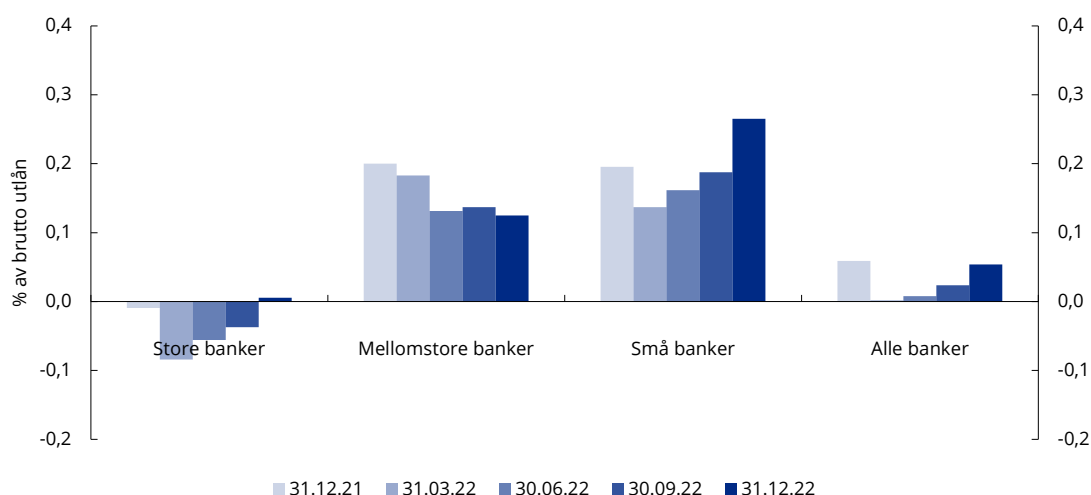
¹³ <https://eba.europa.eu/eba-provides-clarity-banks-consumers-application-prudential-framework-light-covid-19-measures>

7. Resultatførte utlånstap

7.1 Lavt tapsnivå i bankene, drevet av tilbakeføringer i gruppen av store banker

- Norske bankers samlede resultatførte utlånstap utgjorde 0,05 prosent av den gjennomsnittlige utlånsmassen i 2022, som er marginalt lavere enn året før, se figur 9. Det lave tapsnivået i 2022 kan særlig forklares av gruppen av store banker, som i likhet med fjoråret hadde tilnærmet null i netto tap for året. Tapsnivået økte noe i gruppen av mindre banker.

Figur 9 Resultatførte tap (akkumulert og annualisert) på utlån, garantier og ubenyttet kredittramme

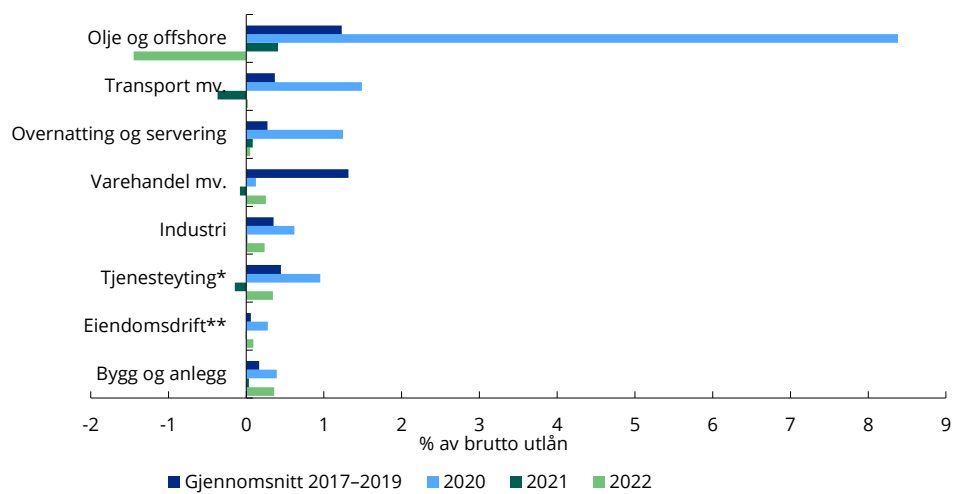

Kilde: Finanstilsynet

7.2 Økte tap i flere næringer, men fra lave nivåer

- I 2021 ble utlånstapene markant redusert i flere av næringene som ble hardest rammet av pandemien, slik som overnattings- og serveringsvirksomhet. I 2022 har tapene økt i flere næringer, om enn fra lave nivåer, se figur 10.
- Samlet hadde bankene netto tilbakeføringer i olje- og offshorerelaterte næringer i 2022. Den ytterligere økningen i olje- og gasspriser etter Russlands angrep på Ukraina reduserte bankenes tapsrisiko på utlån til disse næringene.
- Utlån til næringen eiendomsdrift sto for 41 prosent av bankenes samlede utlån til bedrifter per 31. desember 2022. Bankenes tap på slike utlån har vært svært lave de siste årene, og utgjorde 0,09 prosent av utlånsvolumet til denne næringen i 2022.

Figur 10 Tap på utlån til utvalgte enkelt næringer

Kilde: Finanstilsynet

*Faglig, finansiell og forretningsmessig tjenesteyting. ** Omsetning og drift av fast eiendom

Utlån til de utvalgte enkelt næringene utgjør 85 prosent av bankenes utlån til bedrifter.

Vedlegg

Vedlegg 1: IFRS 9

En av erfaringene etter den internasjonale finanskrisen var at bankene regnskapsførte for lave tap og at dette ble gjort for sent. I etterkant av krisen var det enighet om at bankenes tapsavsetninger bør baseres på *forventet tap* for å synliggjøre kvaliteten på bankenes utlånsportefølje. IFRS 9 erstattet 1. januar 2018 IAS 39 som regnskapsstandard for finansielle instrumenter.¹⁴ Standarden angir rammer for bankenes tapsføring og krever at bankene regnskapsfører forventet tap basert på best tilgjengelige informasjon på rapporteringstidspunktet om historiske, nåværende og fremtidige forhold. Prognoser skal i utgangspunktet baseres på eksternt tilgjengelig informasjon, for eksempel makroøkonomiske prognoser fra Norges Bank, Statistisk sentralbyrå eller andre anerkjente institusjoner. Dersom banken mener at disse prognosene ikke er relevante og velger å legge til grunn egne makroprognoser i framskrivningene, må dette begrunnes og dokumenteres.

Beregningen av forventet tap skal være et resultat av estimerte tap i flere scenarioer, som vektes etter sannsynligheten for at de ulike scenarioene vil inntreffe. I oppgangstider, normale økonomiske tider og moderate nedgangskonjunkturer er utlånstapene som oftest svært lave eller lave, mens tapene kan bli svært høye i en alvorlig nedgangskonjunktur. Det er viktig at bankene i beregningen av forventet tap tar høyde for at det kan være betydelig ikke-linearitet i tapene i et nedgangsscenario sammenliknet med basisscenarioet.

I beregningen av forventet tap etter IFRS 9, skal lånene plasseres i ett av tre trinn. Trinn 1 inneholder lån hvor kredittrisikoen ikke anses vesentlig økt, og tapsavsetningen beregnes som forventet kredittap over de neste 12 månedene. Lån som har en vesentlig økt kredittrisiko siden førstegangsinnregning, skal klassifiseres i trinn 2. Når kredittrisikoen har økt så mye at lånet anses kredittforringet, skal lånet klassifiseres i trinn 3. Et lån regnes som kredittforringet når en eller flere hendelser som har negativ effekt på estimerte fremtidige kontantstrømmer, har inntruffet. Etter Finanstilsynets vurdering er det rimelig å legge til grunn at kredittforringede lån er det samme som misligholdte lån, jf. Finanstilsynets brev til bankene om forventet kredittap i årsregnskapene for 2020¹⁵. Lån hvor det er innvilget betalingslettelse for å avhjelpe finansielle problemer hos kunden, vil etter IFRS 9 klassifiseres i enten trinn 2 eller trinn 3. I trinn 2 og 3 beregnes tapsavsetningen som forventet kredittap over eiendelens forventede levetid.

Vedlegg 2: Datagrunnlag

Rapporten er hovedsakelig basert på innrapporterte størrelser fra Offentlig regnskapsrapportering for banker og finansieringsforetak (ORBOF). Foretakene rapporterer til ORBOF på ikke-konsolidert nivå. Heleide kreditt- og finansieringsforetak er inkludert i tallene for banker for å få størrelsene på tilnærmet konsolidert nivå. Deler av bankenes samlede utlån er overført til deleide kredittforetak, men siden bankene ikke rapporterer tap på slike utlån, er det valgt å ikke inkludere dette utlånsvolumet i datagrunnlaget.

Figurer og omtale av tap og mislighold i enkelt næringer er basert på bankenes rapportering av spesifikasjon av tap på utlån (KRT-1131).

¹⁴ For norske banker som har utstedt børsnoterte instrumenter, har IFRS vært gjeldende fra 1. januar 2018. Øvrige norske banker har vært pålagt å bruke IFRS 9 siden 1. januar 2020.

¹⁵ <https://www.finanstilsynet.no/contentassets/eb5febe11aee436dbade01dd9583751b/forventet-kredittap-i-arsregnskapene-for-2020.pdf>

FINANSTILSYNET

Revierstredet 3
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo

Telefon 22 93 98 00
post@finanstilsynet.no
finanstilsynet.no